

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

SUMAR

Studiu penal comparat asupra trecerii Administrațiunii închisorilor sub dependența Ministerului de Justiție, (urmare) de d-l C. Rădulescu.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație, s. I: *Maria Al. N. Niculescu-Ianca ș. a. cu Colonel Văleanu Victor Filotti ș. a.*;
Idem, s. II: *Al. și G. Iliescu contravenție la legea drumurilor*, cu o *Observație* de d-l Corneliu Botez;
Idem, s. III: *Mihail Popovici-Bănoșeanu cu Primăria Botoșani*;
Curtea de apel București, secția I: *Maior N. Sofian cu Ministerul de finanțe*.
Informațiuni.

STUDIU PENAL COMPARAT

ASUPRA

TRECERII ADMINISTRAȚIUNII ÎNCHISORILOR

SUB

DEPENDINȚA MINISTERULUI DE JUSTIȚIE

(Urmare *)

Raporturile și conflictele dintre Autoritatea judiciară și Administrația închisorilor

Deși în drept din spiritul și textul legii și regulamentelor penitenciare rezultă, evident și absolut, că autoritatea judiciară este desbrăcată de orice atribuțiuni și drepturi în ceea ce privește întreaga administrațiune materială, economică, morală și disciplinară a închisorilor, totuși, în fapt, magistrații au avut și au ca și în Franța raporturi numeroase cu administrațiunea penitenciară. Aceste raporturi se bazează pe textele din Codica de procedură criminală și anume pe art. 579, 583 și 585 de sub Cap. II «*Despre închisori și despre case de opreală*» și sunt identice cu cele corespunzătoare franceze, 607, 611 și 613.

Autoritatea judiciară la noi, invocând existența acestor dispozițiuni chiar sub regimul legii penitenciare în vigoare, a continuat și continuă încă dela 1874, data aplicării ei, a avea toate raporturile ce aceste texte prevede, față de administrația închisorilor, iar aceasta din urmă, în aceeași credință, nu a contestat niciodată ființa textelor

citare și aplicarea lor, mai cu seamă că în Franța existența și menținerea acestor texte nu a dat loc la nici o contestație.

Totuși în Franța ca și la noi, dispozițiunile acestor articole și raporturile ce ele creează, au dat naștere la conflicte frecvente între cele două autorități, conflicte născute atât din interpretarea lor cât și din a principiului fundamental care le separă. În Franța însă aceste raporturi și conflicte sunt juridice și au o existență legală, căci textele din Procedura criminală citate și cari le creează sunt încă în vigoare. La noi însă articolele respective din același cod ca și toate celelalte dispozițiuni, relative la închisori, din Codul penal, sunt abrogate prin legea închisorilor dela 1874 și ca atare ele nu pot crea nici raporturi nici conflicte.

Vom dovedi dar că la noi, în drept și sub imperiul actualei legi penitenciare art. 579, 583 și 585 ca și celelalte dispozițiuni din Codica penală și relative la închisori, sunt fără ființă legală și că ele nu pot crea raporturi juridice între cele două autorități, iar cele existente azi și născute din aceste texte, sunt întemeiate pe o practică și pe o interpretare greșită.

Fiindcă însă aceste articole sunt rămase în vigoare în Franța și fiindcă practica noastră comună le-a considerat ca având încă ființă, să arătăm în ipoteza aplicării lor și la noi cari sunt raporturile și conflictele la cari au dat naștere. Din chiar textul celor trei articole rezultă că raporturile ce ele creează se mărginesc numai la supravegherea și controlul juridic al simplei dețineri a preveniților și acuzaților aflați, sub mandatele de depunere sau arestare, în închisorile sau aresturile preventive, și numai pe timpul prevențiunii lor.

Ele încetează de îndată ce sentința a rămas definitivă și condamnatul a fost încarcerat, spre executarea pedepsei, într-o închisoare centrală de osândă.

*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 73 din 1909.

Această regulă absolută și legală rezultă juridicește :

1. Din principiul constituțional al separațiunii puterilor, adoptat încă de Regulamentul Organic, după cum am arătat, și consfințit de Constituțiune, și în baza căruia administrarea executării pedepsei este luată din atribuțiunile puterii judecătorești și încredințată puterii executive, Ministerului de interne, care o exercită, în virtutea acestui principiu și a legii penitenciare dela 1874, prin Direcția generală a închisorilor :

2. Din însăși cuprinsul art. 579, 583 și 585 care prevede și reglementează raporturile magistraților cu Administrația închisorilor, dar aceasta numai la aresturile preventive. Căci, deși Cap. II din Codul de procedură criminală, sub care sunt prevăzute aceste articole, tratează : « *Despre închisori și despre case de opreală* » sensul lor este cel arătat. În adevăr, prin cuvântul *închisoare* se înțelege aci aresturile preventive în cari se dețin preveniții pentru delict, aflați sub mandatele de depunere ale judecătorilor de instrucțiune ; iar prin *Case de opreală* se înțelege acelea în cari sunt depuși acuzații pentru crime și cari trebuie să compară înaintea instanțelor criminale. În Franța, după al cărui cod au fost traduse și adoptate aceste articole, închisorile se deosebesc ca și la noi în *închisori centrale de pedeapsă* în cari condamnații se încarcerează spre a-și executa pedeapsa după condamnare, în *case sau închisori de arest*, în cari se dețin provizoriu, adică până la condamnare, preveniții pentru delict, și în *case de opreală*, în cari se dețin, tot în aceste condițiuni, preveniții pentru crime. Codul nostru de procedură criminală prin articolele citate a adoptat aceleași feluri de închisori, însă legea penitenciară, posterioară acestui cod, prevede numai două categorii și anume : *închisorile centrale* sau închisorile de osândă, în cari condamnații își execută pedeapsa, și *închisorile sau aresturile preventive*, în cari se dețin preveniții și acuzații atât pentru delict cât și pentru crime. Inchisorile acestea țin dar loc și de case de opreală. În ele se mai încarcerează și condamnații la pedepse corecționale până la trei luni.

În aceste închisori trebuie să dar deosebite, conform art. 4 din Regulamentul aresturilor preventive și în afară de celelalte diviziuni, trei pavilioane : 1) al condamnaților la corecțiune până la 3 luni ; 2) al preveniților pentru delict (casele de arest) ; 3) al acuzaților pentru crime (casele de opreală).

Supravegherea magistraților și singurele lor raporturi le-ar avea și le-ar exercita numai asupra celor două din urmă pavilioane, în ce privește deținerea preveniților cari se află sub mandatele lor

și numai relativ la secretul instrucțiunii și măsurile cari îl garantează, fără nici un alt atribut asupra administrațiunii propriu zisă. Acest fapt îl documentează nu numai legea închisorilor, dar chiar și art. 577 din Codul de procedură criminală care zice : « *Aceste două locuri de închisoare vor fi cu totul distinse de casele de închisoare pentru pedeapsă* ». Apoi art. 579 obligă pe directorii acestor case să țină un registru special pentru preveniți, pe judecătorul de instrucțiune a-l parafă și semna pe toate paginile, iar pe președintele Curții cu juri respectiv a îndeplini aceeași obligațiune pentru registrul acuzaților (al casei de opreală). Prefectul îndeplinește obligațiunea aceasta pentru registrul relativ la pavilionul condamnaților din aceste închisori. Art. 583 obligă asemenea pe judecătorii de instrucțiune ca să viziteze cel puțin odată pe lună pe arestații din casa de arest (preveniții), iar pe președintele Curții cu jurați îl obligă să viziteze pe arestații din casa de opreală a acelei Curți, cel puțin odată în curgerea unei sesiuni. În ce privește vizitele închisorilor de pedeapsă fie a pavilioanelor de condamnați din aceste aresturi, fie închisorile centrale art. 583 și 584 le atribuie numai prefecților, primarilor și polițailor respectivi.

Raporturile dar ale magistraților cu administrația penitenciară după Codul de procedură criminală, articolele citate, ar fi mărginite numai la aceste două categorii de deținuți : preveniți și acuzați și s'ar exercita numai în pavilioanele respective din închisorile sau aresturile județene sau și în cele din închisorile centrale cari au asemenea pavilioane, precum sunt închisorile Văcărești, Craiova, Galați și Iași.

Atribuțiunile și supravegherea lor ar fi mărginită numai la misiunea de a împiedica detențiunile arbitrare, calculele eronate ale pedepselor și în special de a zădărnici orice abuz sau măsură care ar putea vătăma secretul sau descoperirea adevărului în instrucțiunea ce fac. Orice altă măsură de poliție administrativă, în aceste case, este încredințată Direcției închisorilor, prefectului, etc. Aceasta o adevărește dispozițiunile art. 585 (francez 613) din Codul de instrucție criminală, care prin alin. 2 autoriză pe judecătorii de instrucție și pe președintele Curții cu jurați a da fiecăre, în ceeace îl privește, ordinele ce vor trebui a se executa în casele de arest și de opreală, dar numai pe acelea pe cari le vor crede necesare fie pentru instrucțiunea, fie pentru judecata proceselor 1).

Totuș art. 585, alin. II, este izvorul tuturor conflictelor ce se ivesc și la noi, aproape zilnic între

1) Codul de instrucțiune criminală, art. 585 și francez 613.

magistrați și Administrația închisorilor, căci din prima parte a cuprinsului lui: «*Cu toate acestea judecătorul de instrucțiune și președintele Curții de jurați vor putea da fiecare, în ceea ce-l privește, ordinele ce vor trebui a se execută în aceste case*», naște toată confuziunea și face a se crede că drepturile acestor magistrați sunt generale, iar controlul și supravegherea lor nelimitată în aceste aresturi. Această credință și interpretare izolată a paragrafului citat, îndrituiește pe foarte mulți magistrați să creadă că au dreptul de inspecțiuni, control și supraveghere nu numai asupra celor două categorii de deținuți, după cum am arătat, dar chiar și asupra închisorilor centrale de osândă în cari sunt încarcerăți condamnații. Bazați pe această interpretare, mulți magistrați merg la închisorile de toate categoriile și întind controlul și supravegherea chiar și asupra administrațiunii propriu zisă. Faptul acesta a motivat din partea Administrațiunii penitenciarelor proteste frecvente la adresa magistraților și au existat chiar ordine cari interziceau inspecțiunile parchetelor în închisorile centrale.

Aceste conflicte dăunătoare instituțiunilor noastre au ca sursă interpretarea greșită care s'a dat și se dă și în Franța art. 585, alin. 2, și care nu trebuie interpretat decât în întregime, iar nu izolat numai în primă lui parte. În adevăr, partea a doua a acestui aliniat: «*și pe cari le vor crede ei necesarii, sau pentru instrucțiune, sau pentru judecata procesului*», completează primă lui parte și definește evident natura și limitele drepturilor acestor magistrați, cari sunt referitoare numai la instruirea și judecata deținuților. În Franța, unde aceste confuziuni au dat naștere aceluiaș conflict, au fost urmate de polemici aprinse și de circulări explicative în sensul susținerilor noastre. Astfel, în 1844 apare o scriere a cărei autor eră chiar subșeful de cabinet al ministrului de justiție, prin care revendică pentru magistratură o autoritate suverană în toate închisorile, întocmai ca în timpurile vechi. La aceasta răspunde Moreau Christophe, inspectorul general a închisorilor, autorul și comentatorul Codului penitenciar, prin următorul protest: «*Aceasta este o pretențiune monstruoasă contra căreia trebuie să protestăm cu atât mai tare, cu cât izvorul de unde emană poate să-i dea mai multă autoritate. Zicem monstruoasă pentru că nici un alt cuvânt nu poate să caracterizeze mai exact o părere atât de diametralmente opusă principiilor celor mai bine stabilite ale organizării judiciare actuale. Mai întâiu este inexact a zice că altădată magistratura, astfel după cum o înțelegem astăzi, aveă o autoritate suverană în toate închisorile. Această autoritate, în adevăr, eră mărginită pentru judecătorii re-*

gali la singurele închisori regale și nu se exersă de loc în acele seignoriale și ale oficialităților, seignorii și persoanele oficiale având întrânsele înalta autoritate ca și înalta justiție. De altfel, închisorile de atunci nu erau de loc închisori de pedeapsă, toate erau preventive, adică *ad continendos, non ad puniendos homines*. De atunci justiția, exersând poliția închisorilor, nu făcē decât să exercite dreptul său de opreală asupra prizonierilor și cum nu eră atunci administrațiune constituită, justiția și administrațiunea puteau la nevoie și trebuiau chiar forțat să se confunde. Dar astăzi această administrațiune există. Astăzi închisoarea este o pedeapsă. A voi, deci, ca judecătorul care pronunță această pedeapsă, să fie în acelaș timp și executorul care o inflige, este în adevăr, a voi să faci din Themis un temnicer; este a voi să substitui balanței sale o cheie, este a voi ca organul legii să fie în acelaș timp flagelul. Magistrați! rămâneți impasibili și respectați pe fotoliile voastre și nu vă coboriți pentru a veni să ne disputați tristul privilegiu de a aplica, fizicește și materialicește, condamnăților voștrii pedeapsa pronunțată prin hotăririle voastre. Hotăririle acestea vor fi mai bine executate, căci, pentru ca ele să fie executate cu independență și cu imparțialitate, trebuie, mai cu seamă, ca executarea să fie în afară de orice preocupare a cauzelor cari v'au făcut să le dați și față de culpabili, cari nu trebuie să vază în mâna care îi nutrește, mâna care i-a lovit»¹⁾.

Aceste eronate interpretări însă continuând a fi menținute, conflictele se urmară; și în anul 1889 Ministerul de interne al Franței, de acord cu cel de justiție, tranșă definitiv această stare de lucruri prin următoarea circulară dată prefecților și relativă la intervenirea magistraților în aresturile preventive: «*E în afară de orice contestație că poliția stabilimentelor penitenciare aparține exclusiv autorității administrative, însărcinată cu executarea pedepselor. Magistrații desemnați prin art. 611 (rom. 583) din Codul de instrucțiune criminală, judecătorii de instrucție, preșidenții Curților cu jurați sunt deci fără calitate pentru a interveni în regimul interior al acestor stabilimente. Dacă legea le dă acces în închisori este în interes judiciar, mai cu seamă pentru a verifică cauzele detențiunii, de a constată abuzurile cari ar putea să existe și să le semnaleze autorității care are competență pentru a le face să înceteze. Sub beneficiul acestor observațiuni, la cari nici un desacord nu s'a ivit între Ministerul de justiție și departamentul meu,*

¹⁾ Code des Prisons. Vol. I, pag. 5. Note sur l'autorité de la Magistrature dans les Prisons par Moreau Christophe.

orice facultate trebuie să fie lăsată funcționarilor, angajați și agenți ai serviciilor penitenciare, pentru îndeplinirea misiunii lor, pe cari o țin de la lege însăși¹⁾.

(Va urma)

C. Rădulescu

Subdirector-General al Inchisoriilor

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 27 Maiu 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Maria Al. N. Niculescu-Ianca ș. a. cu Colonel G. Văleanu, General T. Gheorghiu ș. a.

Convențiuni. — Efectul lor față cu părțile contractante când sunt legal făcute. — Dreptul Curții de casație de a-și exercita controlul numai atunci când instanța de fond, prin interpretarea dată, schimbă natura convențiunii.

Proba cu martori. — Neadmisibilitatea ei în contra sau peste ce conține un act de o valoare sau în sumă mai mică de 150 lei. — (Art. 969 și 1191 din Codul civil și art. 34, alin. 6, din legea Curții de casație).

1. Conform art. 969 din Codul civil, convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante; iar art. 34, alin. 6, din legea Curții de casație dă drept Curții a se ocupa de o pretinsă rea interpretare a unei convențiuni, numai în caz când interpretarea dată prin hotărîrea atacată ar schimba însuș natura convențiunii.

Prin urmare, Curtea de casație e obligată să fie ca suveran constatate și apreciate faptele în materialitatea lor, atunci când instanța de fond prin aprecierea faptelor și a clauzelor, precum și a concluziunilor trase din acea apreciere, n'a schimbat natura convenției.

2. Art. 1191 pune ca principiu că nu este primită dovada cu martori în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, chiar când ar fi chestiuni de o valoare sau o sumă mai mică de 150 lei; și acești termeni ai legii fiind generali, ei se rapoartă nu numai la clauzele convenției, ci la toate faptele juridice cuprinse în act, deci și la data actului, care în multe împrejurări determină calitatea și chiar legitimitatea unei convențiuni.

Deciziunea 230/909. — Respins recursul făcut de Maria Al. C. Niculescu-Ianca ș. a., contra deciziunii Curții de apel București, s. II, No. 297/907, dată în proces cu Colonel G. Văleanu, General T. Gheorghiu și Victor Filotti.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați T. Maiorescu, G. Danielopol și D. Negulescu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Take Ionescu, în combaterea motivelor de casare, și

Pe d-l procuror-general C. R. Manolescu în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivelor de casare 1, 2, 3, 4, 5 și 6:

I. — «Curtea singură recunoaște (considerentul 1) că Niculești nu sunt obligați a plăti 150.000 lui Filotti decât când vor deveni proprietari ai moșiilor Baia și Horodniceni, iar într'un considerent posterior (considerentul 2), declară că sunt obligați a plăti 150.000 lei pur și simplu. Aceasta constituie un exces de putere. Nu se poate două aprecieri deosebite a aceeași obligații în două considerente.

Aceasta nu este nici apreciere, nici uitare, ci un curat exces de putere»

II. — «Curtea comite o denaturare a convenției părților făcând dintr-o obligație condițională o obligație pur și simplă (considerentele 1 și 2)»

III. — «Obligația cu titlu oneros nu poate exista fără o cauză oneroasă serioasă. Și obligația fără cauză sau o cauză aparentă sau falsă este tot una. Nu poate Niculeștii să fie obligați să plătească o sumă oarecare, ne cum colosală unui samsar, fără ca acesta să fie și el obligat a aduce servicii reale și serioase către client. Nu pot să fie serioase serviciile de a fi pus în contact pe vânzător și pe cumpărător, serviciul serios într'un asemenea caz este realizarea unei vânzări serioase, și nu poate fi vânzarea serioasă fără ca vânzătorul să fie proprietar a tot ce vinde. A decide altminterlea este a viola regulile contractului de samsarlăc, este a declara pe client obligat a plăti fără cauză, este a transforma contractul oneros dintre părți într-o donațiune. Aceasta a făcut Curtea de apel din București (considerentul 12)».

IV. — «Curtea denaturează caracterul clauzei din convențiunea dintre George Racoviță, procuratorul proprietarilor, și Niculeștii clauză relativă la suma de treizeci mii lei caracter de garanție, după termenii expresi ai clauzei, transformându-l în arvună și aceasta într'un mod cu atât mai nepermis cu cât într'un considerent anterior Curtea recunoscuse acestei sume caracterul de garanție, încât Curtea nu numai comite o denaturare de convențiune, dar și exces de putere, căci nu intră în puterea unei Curți de a da două sensuri deosebite uneia și aceleiași clauze în două considerente deosebite ale deciziunii sale. Compară considerentul 20 din deciziune și cu textul convențiunii mai sus vorbite».

V. — «Curtea șterge din sus menționata convențiune vorbele: «în bonuri», apoi vorbele: «pînă la facerea actului definitiv de vânzare», apoi vorbele «au predat pentru studii și pînă la facerea actului definitiv», apoi vorbele «până ce voru avea răspunsul definitiv» pentru a ajunge să creadă că face obligația Niculeștilor, care este obligație condițională a o face obligație pură. Nu se poate face aceasta sub pretext de interpretare. O convenție se interpretează cum e, fără ștersături. A șterge dintrânsa ceea ce te jenează, este a comite cel mai mare exces de putere căci este a pune în locul convențiunii părților o altă convențiune făcută de tine»

VI. — «Curtea în loc să combine convențiunea dintre Racoviță și Niculeștii, cu obligația Niculeștilor către Filotti, care să bagă între dânsale, ca cauza cu efectul, și cu contrainscrisul lui Victor Filotti către N. Niculescu, le examinează în mod izolat și atunci chiar, cum am arătat mai sus, cu ștersături și schimbări de vorbe, pe când adevăratul cuget al părților nu poate rezulta decât din combinarea acestor trei acte între dânsale Curtea făcând aceasta, comite un exces de putere și ajunge la denaturarea voinței părților. Și nu se poate obiecta că aceasta intră în latidinea sa de apreciere, căci latitudinea de apreciere nu merge pînă la denaturarea voinței părților, pînă a pune voința judecătorului în locul voinței evidente a părților. Aceasta nu mai vrea să zică a interpreta voința părților, ci a pune voința judecătorului în locul voinței părților (vezi și considerentul 17)».

Având în vedere că din decizia No. 297/907 a Curții de apel din București, s. II, atacată cu recurs, constată că intimatul Victor Filotti, posedând o scrisoare de preferință pentru vânzare, din partea proprietarilor moșiilor Baia și Horodniceni, a tratat și convenit cu recurenții Nicolae și Maria Al. Niculescu-Ianca, amatori de a cumpăra aceste moșii, ca să-i plătească ca onorariu suma de 150.000 lei, când vor deveni pro-

¹⁾ Dalloz supp. au Repertoire-Prisons No. 35.

prietarii lor ; că această convențiune mai târziu s'a modificat între Victor Filotti și Nicolae Al. Niculescu-lanca prin două înscrisuri cu data de 20 August 1903, dat unul de primul celui de al doilea, în sensul că onorariul se reduce la suma de 90.000 lei, iar altul dat de cel de al doilea lui Filotti în care se obligă singur a-i mai plăti suma de 20.000 lei peste acei 90.600 lei; că, în urma acestora, Filotti a mijlocit intrarea în tratative de cumpărare a arătatelor moșii, a recurenților, cu avocatul Racoviță, procuratorul proprietarilor și încheierea între aceștia a unei convențiuni cu data de 22 August 1903, prin care unii se obligau a cumpăra și celalalt a vinde moșiile Baia și Horodniceni cu prețul de 1.450.000 lei, obligându-se în același timp cumpărătorii a depune la Casa de depuneri pe numele vânzătorului o garanție de 30.000 lei până la facerea actului definitiv; că tot în aceeași zi de 22 August 1903, după încheierea acestei convențiuni, Maria și Nicolae Al. Niculescu-lanca încheie și cu Filotti un act prin care aceștia se obligă a plăti lui Filotti suma de 150.000 lei pentru serviciile ce le-a adus cu ocazia cumpărării acestor moșii și pentru rezilierea contractelor de arendare în vigoare, dând tot deodată lui Filotti un avans de 10000 lei; că mai târziu recurenții lanca pretinzând că actele de proprietate n'ar fi în regulă și că ar exista un proces de revendicare pentru o sumă oarecare de pogoane, convin cu Racoviță și prin un act, cu data de 14 Decembrie 1903, declară desfăcută învoiala lor de cumpărare din 22 August 1903; că Filotti reclamând în urmă, din onorariul stipulat, suma de 100.000 lei, numai pentru serviciile aduse, recurenții s'au opus pe motiv că stipulația onorariului era hotărâtă numai când ei ar fi devenit proprietarii moșilor în chestiune, după cum zice actul din 2) August 1903, lucru care nu s'a putut face din cauză că actele de proprietate nu erau complete, și a acelui proces de revendicare; că actul intervenit între dâșii și Filotti, cu data de 22 August, ar conține o dată neadeverată, pusă din greșală sau cu intenție de către Filotti, și că el ar fi făcut tot în ziua de 2) August, astfel încât n'ar modifica nimic din stipulațiile cuprinse în actele de 2) August, ci ele s'ar completa unele prin altele; că atât Tribunalul cât și Curtea de Apel, interpretând diferitele acte prezentate de părți, a dat câștig de cauză, în parte, lui Filotti;

Considerând că art. 969 din Codul civil, prevede că convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante; iar art. 34, alin 6, din legea organică a înaltei Curți de Casație, îi dă drept a se ocupa de o pretinsă rea interpretare a unei convențiuni, numai în caz când interpretarea dată prin hotărîrea atacată ar schimba însăși natura convențiunii;

Considerând de asemenea că art. 35 prevede că Curtea de Casație numai casează hotărîrile date cu violarea legii, și că ea nu judecă afacerile în fond; că așa fiind, controlul ce exercită această înaltă jurisdicțiune este cu totul limitat; el nu se raportează, în afară de chestiunile de formă, decât numai asupra aplicațiunii legii în privința faptelor pe cari ea este datoare să le ție ca suveran constatate și apreciate, în materialitatea lor, de instanțele de fond;

Considerând că, în speță, instanța de fond apreciind faptele și împrejurările cari au determinat pe intimatul Filotti a se adresa la recurenți pentru a intra în tratative cu dâșii, de a cumpăra moșiile Baia și Horodniceni, pentru care avea o opțiune de preferință; interpretând pe de altă parte actele intervenite între aceștia pentru îndatoririle ce-și luau fiecare din părți și drepturile ce-și stipulau, ca și convenția din 22 August 1903 intervenită între recurenți și Racoviță, procuratorul proprietarilor vânzătorii, precum și aceea din 14 Decembrie 1903—constată în fapt că obligația plății, onorariul convenit lui Filotti, avea o cauză serioasă și reală; că acesta a adus serviciile la cari se obligase către recurenți; că din interpretarea actelor prezentate de părți stabilește Curtea că actul din 22 August 1903 este posterior celor

din 20 August 1903 și făcut numai după ce recurenții au convenit asupra cumpărării moșilor și facerii actului dintre dâșii și vânzătorii, așa că stipulațiunea unei părți din onorariul precedent în acest act a fost pentru acest serviciu deja adus;

Considerând că din arătarea Curții a conținutului actelor prezentate de părți nu reiese că termenii lor n'ar avea o suficientă precizie și pe care s'o fi denaturat; că, dar, termenii și clauzele fiind clare și precise și concluziunile trase legale urmează că Curtea de fond n'a schimbat natura convenției, ci a uzat numai de dreptul său de a aprecia faptele și interpreta convențiunea;

Că, așa fiind, aceste motive de casare urmează a se respinge ca nefondate.

Asupra motivelor de casare 7 și 8:

VII. — «Curtea a violat și rău aplicat art. 1191 din Cod. civil, căci cu martori nu voiam a proba contra înscrisului, ci a completa, dacă mai era trebuință, ceea ce rezultă evident din contra înscris, combinat cu obligațiunea, din care combinare rezultă evident că contrainscrisul este posterior obligației și că dacă poartă o dată anterioară nu poate fi decât sau un *lapsus calami*, sau rezultatul unui falș intelectual comis de Victor Filotti, și falșul se poate totdeauna proba cu martori (Paulu sentențe Capu 5, titlu 15 Paragrafus 4 Testes quum de fide tabularum nihil dicitur, adversus scripturas interrogari non possunt)».

VIII. — «Violarea art. 1203 Cod. civ. Am cerut proba cu martori pentru a dovedi că din eroare s'a pus pe contrainscris data de 2) August. Curtea de apel, bazându-se pe prezumpțiuni (considerentul 13) stabilește ca exactă data de 20 August și îmi respinge proba cu martori.

«Curtea de apel, judecând astfel, a comis un exces de putere și a violat dispozițiunile art. 1203 Cod. civ., care proclamă principiul că prezumpțiunile nu pot fi admise decât atunci când proba cu martori e admisibilă.»

Având în vedere că art. 1191 din Codul civil pune ca principiu că nu este primită dovada cu martori, în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, chiar când ar fi chestiuni de o valoare sau o sumă mai mică de 15) lei;

Considerând că termenii legii fiind generali și raportându-se nu la convenție, ci la tot ce cuprinde actul, urmează că prohibițiunea specificată se raportează nu numai la clauzele convențiunii, ci la toate faptele juridice cuprinse în act;

Considerând că data unui act în multe împrejurări, determină calitatea și chiar legitimitatea unei convențiuni, așa că ea este nu un simplu fapt material, ci juridic, care are consecințe foarte importante; că spiritul clar al legii, care se ferește de incertitudinea martoriilor, dovedește că și la asemenea fapte se aplică prohibițiunea enunțată, căci mărturisirile sunt nesigure, mai cu seamă când martorii sunt chemați a arăta data unui act, dată asupra căruia este așa de lesne a se înșela, când nimic nu a determinat pe martori a o reține;

Că, așa fiind, Curtea de Apel, respingând în speță proba testimonială, cerută spre a se dovedi că data arătată în act nu este cea adevărată, nu a violat, ci s'a conformat dispozițiunilor art 1191 din Codul civil;

Având în vedere că dacă martorii nu sunt admisibili, neapărat că nici prezumpțiunile nu pot fi;

Considerând că, în speță, Curtea de apel, după ce respinge proba testimonială, discută în mod ipotetic și arată că chiar dacă dâșii ar fi admisibili, totuși, din diferitele împrejurări de cauză, ar rezulta pentru dâșii prezumpțiuni destul de puternice, cari ar denota că adevărata dată a actului în discuțiune ar fi cea de 22 August arătată în el;

Că, așa fiind, întru nimic Curtea n'a violat dispozițiunile art. 1203 din Codul civil.

Pentru aceste motive, Curtea, în unire cu concluziunile d-lui procuror general, respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 5 Maiu 1909

Președenția d-lui N. MANDREA, președinte

Al. și G. Iliescu, contravenție la Legea drumurilor

Legea drumurilor. — Infracțiuni la această lege. — Competența judeului de ocol de a le judeca în prima instanță, cu drept de apel la tribunal. — (Art. 49 și 58 din Legea drumurilor și art. 51 din Legea Judecătoriilor de ocoale).

Competența de a judeca abaterile dela Legea drumurilor a rămas aceeași, și nu s'a modificat prin Legea judecătoriilor de ocoale din 1908, de oarece această lege prin art. 51 nu a făcut mențiune și de Legea drumurilor.

Prin urmare, după art. 58 din Legea drumurilor, judecătorul de ocol judecă cu drept de apel la tribunal toate infracțiunile prevăzute de acest capitol din care face parte și art. 49.

Deciziunea 1080/909. — Casată, după divergență, în urma recursului făcut de Alexandru și Gh. A. Iliescu, sentința No. 42/909 a Trib. Dolj, s. I.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat N. Titulescu, substituit prin d-l avocat Mircea Cristian cu procură în regulă, care s'a ascultat în desvoltarea motivului de casare, rămas în divergență, și

Pe d-l procuror P. Sadoveanu, în concluziuni pentru casare;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Greșita interpretare a art. 51 din Legea judecătoriilor de ocoale și abuz de putere. În primul aliniat de sub art. 51 se stabilește, în principiu, că judecători de ocoale sunt competenți a judeca toate contravențiunile de simplă poliție de orice natură, și din orice lege ar decurge, în ultima instanță când pedeapsa de aplicat este amenda, și în primă instanță când pedeapsa de aplicat este închisoarea. De sigur, leginitorul a înțeles acele contravenții de simplă poliție cari, conform art. 9 din Codul penal, se pedepsesc cu amenda dela 5—25 lei. În aliniatul 2 de sub același articol, se mai dă în căderea judecătorilor de ocoale să judece tot în ultima instanță și așa zisele delictе sau contravențiuni prevăzute de anumite legi speciale, pe cari le și enumeră, chiar dacă amenda e de sute de lei. Or, Legea drumurilor, pe care au călcat-o recurenții, nu este prevăzută printre acele legi, ci numai cu abuz de putere tribunalul o adaogă și pe aceasta printre cele arătate acolo, astfel că bine au făcut recurenții apel contra cărții de judecată condamnatoare, bazându-se pe art. 58 din Legea drumurilor; iar judecătorul de ocol văzând dispozițiile art. 92 din Legea Judecătoriilor de ocoale, bine a zis în dispozitivul cărții de judecată «cu apel»; tribunalul totuși zice că rău s'a făcut apel, căci trebuia să se facă recurs, și astfel respinge apelul ca inadmisibil».

Considerând că recurentul a fost condamnat de Judecătorul de pace la 100 lei amendă pentru infracțiunea prevăzută de art. 49 din Legea drumurilor;

Considerând că art. 58 din Legea drumurilor prescrie că judecătorul judecă cu drept de apel toate infracțiunile prevăzute de acest capitol, din cari face parte și art. 49;

Că pedeapsa prevăzută de lege fiind amenda dela 25—200 lei, această infracțiune are a fi considerată ca delict, conform clasificării făcută de art. 8 din Codul penal, așa că nu este vorba de o contravenție de simplă poliție, precum argumentează tribunalul, pentru a aplica art. 51 din Legea Judecătoriilor și a respinge apelul ca neadmisibil, ci de un delict ce este dat în com-

petența judecătorului de pace a-l judeca, cu drept de apel la tribunal;

Considerând că competența de a judeca abaterile de la Legea drumurilor a rămas aceeași și nu s'a modificat prin Legea Judecătoriilor de ocoale din 1908, de oarece această lege prin art. 51 nu a făcut mențiune și de Legea drumurilor pentru ca să se poată susține că toate abaterile la această lege ar avea a se judeca în prima și ultima instanță de Judecătoriile de ocoale;

Că, dar, tribunalul a violat sus citatele texte când a respins ca neadmisibil apelul;

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror, Curtea casează, etc.

OBSERVAȚIE.—În *Curierul Judiciar*, No. 69 din 29 Octomvrie a c., am expus regulile de determinare a competenței penale a judeului de ocol, și în special a competenței de resort stabilită prin art. 51 din noua Lege a Judecătoriilor de ocoale, cu prilejul adnotării unei deciziuni a Inaltei Curți de casație, secția II, No. 66 din 14 Ianuarie 1909, prin care, pe cale de regulament de competență, statuase că infracțiunea pedepsită de art. 37 din Legea drumurilor e de competența judeului de ocol, cu toate că faptul nu poate constitui o contravenție în sensul legii noastre penale și nici Legea drumurilor nu e cuprinsă în enumerarea prevăzută de art. 51 din Legea Judecătoriilor de ocoale.

Prin deciziunea ce reproducem astăzi, pronunțată de Inalta Curte ulterior deciziei de mai sus, dar anterior adnotării noastre, deciziune de care abia acum în urmă am luat cunoștință, constatăm cu satisfacțiune că Inalta Curte restabilește adevăratele principii în materia ce ne preocupă, statuând, cu drept cuvânt, că de vreme ce pedeapsa prevăzută de art. 49 din Legea drumurilor e amenda dela 25—200 lei, infracțiunea pedepsită de acest text are a fi considerată ca *delict*, conform clasificării făcută de art. 8 din Codul penal ¹⁾, și cu acest caracter e de competența în primă instanță a judeului de ocol, întru cât Legea drumurilor nu intră în enumerarea de legi speciale, prevăzută de art. 51 din Legea Judecătoriilor de ocoale, spre a fi supusă regulilor generale ale competenței de resort statornicite de acest din urmă text.

Această interpretare a Inaltei Curți e de altminteri constantă; ea a fost aplicată nu numai în infracțiunile prevăzute de Capit. VI din Legea drumurilor, ci și în alte abateri, cum sunt acelea privitoare la legea sanitară, pe care Curtea de apel din Craiova, în câteva rânduri, le-a calificat greșit ca contravențiuni de competența judeului de ocol, deși legea sanitară le pedepsește cu o amendă mai mare de 25 lei ²⁾.

¹⁾ În privința acestui punct ne referim, în afară de cele desvoltate în adnotarea noastră anterioară, și la cele spuse în lucrarea noastră: «*Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol*», pag. 636 și următoarele.

²⁾ Vezi: «*Noul Codice*», pag. 637 și următoarele.

Orice infracțiune e de sigur o contravențiune la lege; din momentul însa ce se pedepsește cu amenda dela 25 lei în sus și cu închisoarea corecțională mai mare de 15 zile ne găsim înaintea unui adevărat delict, în sensul definit de legea penală; iar definițiunea infracțiunilor în crime, delicta și contravențiuni, trasă din faptul material mai mult sau mai puțin arbitrar al pedepsei, are ca scop, cum just observă Chauveau Adolphe și Faustin Hélie, să statornicească mai de grabă un principiu generator de competență, decât să aștearnă o teorie ³⁾.

Această regulă de aplicațiune fixată de Codul nostru penal, ca și de cel francez, ne va servi deci de bază spre a ști de unde începe și când sfârșește competența judeului de ocol și în ce măsură infracțiunile date în competența sa intră în resortul tribunalelor, ca instanțe de apel.

În cumpănirea acestei măsuri și în veșnica atingere dintre legile speciale și Legea Judecătoriale de ocoale, care cuprinde orândueile cărmuitoare ale competenței generale a judeului de ocol, ici și colo, puțința unei soluțiuni nepotrivite până la stabilirea unei cumpene neclintite și senine, nu e nici de cum surprinzătoare.

De bună seamă că nestabilitatea de soluții a instanțelor noastre judecătorești, nu oglindește în genere de cât nesiguranța ce a domnit și domnește încă în spiritul judecătorilor din pricina complicațiunilor ce prezintă uneori legile în aplicarea lor. De aci rolul dificil al justiției de a curăți și netezi neconținut drumul către adevăr, încălțit de spinii înnașilor ai controverselor, și a face ca dreptatea cauzelor ce se înfațesează înaintea sa să strălucească în lumina dreaptă și înviorătoare a eternelor principii.

Corneliu Botez

Președinte, s. II, Trib. Covurlui

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 19 Octomvrie 1909

Președenția d-lui **G. P. PETRESCU**, președinte

Mihail Popovici Băznoșanu cu Primăria Botoșani

Contencios administrativ. — Dacă primarul unei comune poate soma pe o persoană să-și dărâme imobilele găsite în stare de ruină fără ca această stare să fie constatată de instanța judecătorească competentă. — (Art. 99 și 100 din Legea comunală).

După art. 99, alin. 10, din Legea pentru organizarea comunelor urbane, se prevede că măsurile de poliție comunală, în ce privește salubritatea și soliditatea sau siguranța clădirilor, se aplică de primar conform legilor și regulamentelor; iar după art. 100 din aceeași lege, con-

travențiunile la regulamente se judecă de urgență de instanțele judecătorești competente cari, după cererea comunei, pot condamna pe contravenienți la executarea lucrărilor prescrise de dânsule.

Prin urmare, primarul unei comune nu poate soma pe o persoană să-și dărâme imobilele găsite în stare de ruină, fără ca această stare a imobilelor să fie constatată printr'o hotărîre de către instanța judecătorească competentă.

Deciziunea No. 268/909. — Admis recursul făcut de Mihail Popovici Băznoșanu, contra Primăriei orașului Botoșani.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat F. I. Gesticone, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Nicolae Caimacan, în combateri;

Deliberând,

Având în vedere că partea recurentă se plânge, prin recursul ce a făcut, contra somațiunilor Primăriei orașului Botoșani, No. 1897 și 1917 din 5 Martie 1909, prin care primarul acelei comune în virtutea art. 70 — 79 inclusiv din Regulamentul pentru înfrumusețarea, regularea și siguranța orașului Botoșani, în ce privește construcțiunile și în baza votului Consiliului comunal, prin care s'a aprobat tabloul clădirilor ruinate de desființat în primăvara anului 1909, îl somează pentru ultima dată ca până la 23 Aprilie curent să desființeze casele proprietatea sa, din strada Națională No. 204 și 309 printrucă ar fi în stare de ruină;

Considerând că prin art. 99, alin. 10 din Legea pentru organizarea comunelor rurale se prevede că măsurile de poliție comunală în ce privește salubritatea și soliditatea sau siguranța clădirilor, se aplică de primar conform legilor și regulamentelor; iar după art. 100 din aceeași lege, contravențiunile la regulamente se judecă de urgență de instanțele judecătorești competente, cari pot condamna pe contravenienți la cererea comunei și la executarea lucrărilor prescrise de dânsule;

Considerând că, în speță, primarul urbei Botoșani, somând pe recurent spre a-și dărâma imobilele găsite în stare de ruină, fără ca această stare a ziselor imobile să fie constatate printr'o hotărîre de instanța judecătorească competentă, a violat dispozițiunile sus citatelor texte de lege;

Că, din acest punct de vedere, somațiunile supuse recursului urmează să fie anulate;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, declarând nule și fără putere somațiunile comunei Botoșani, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

Audiența dela 30 Septemvrie 1909

Președenția d-lui **OSCAR N. NICULESCU**, prim-președinte

Maior N. Sofian cu Ministerul de Finanțe

Decizia civilă No. 252

Pensiuni. — Cerere de regulare pentru pensiu. — Cercetarea și lichidarea lor nu după legea în vigoare în momentul când este făcută, ci după legea în vigoare la data înscrierii. — Drept de pensiu. — Când devine un drept câștigat? — (Art. 23 din legea pensiunilor din 1909).

1. Cererea de pensiu se cercetează și se lichidează nu după legea în vigoare în momentul când este făcută, ci după aceea în vigoare la data înscrierii.

³⁾ Vezi Chauveau Adolphe și F. Hélie «Cod penal», t. I No 19.

Astfel, deși o persoană a făcut cerere pentru o nouă lichidare de pensie sub imperiul legii din 1906, care recunoaște acest drept în anume cazuri, într-o cât însă la 1 Aprilie 1909, de când se cerea înscrierea la o nouă pensie, legea din 1906 era desființată, iar legea în vigoare interzicea acest drept, cererea pentru o nouă pensie pentru cea regulată și recunoscută este neadmisibilă.

2. Dreptul la pensie constituind o simplă expectativă, nu devine un drept câștigat decât din momentul în care pensia este lichidată și înscrisă, căci până atunci legiuitorul, în virtutea dreptului ce are de a regula interesele generale ale societății, poate să modifice sau să ridice funcționarului expectativa ce are.

S'au ascultat: d-l avocat Em. N. Antonescu, pentru apelantul N. Sofian și d-l Zăceanu pentru minister.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Maior N. Sofian contra deciziei cu No. 455 din 1909, a comisiei pentru constatarea și regularea drepturilor la pensie de pe lângă Ministerul de Finanțe;

Având în vedere că prin această decizie, comisia a respins cererea apelantului de a i se regula un nou drept la pensie, într-o cât a servit în corpul instructorilor militari școlari încă un timp de trei ani; Ascultând pe părți în susținerile orale și văzând și concluziunile lor scrise, alăturate la dosar;

Având în vedere motivele din decizia apelată, pe cari Curtea, găsindu-le întemeiate, și le însușește;

Considerând, în afară de acestea, că este de principiu constant că cererea de pensie se cercetează și se lichidează nu după legea în vigoare în momentul când este făcută, ci după aceea în vigoare la data înscrierii; că deși apelantul a făcut cerere pentru o nouă lichidare de pensie la 18 Martie 1909, sub imperiul legii din 7 Martie 1906, care recunoaște pensionarilor cari au ocupat funcțiunea de instructori militari școlari dreptul de a obține o nouă lichidare de pensie după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în corpul instructorilor militari școlari, totuși la 1 Aprilie 1909, de când apelantul cerea să fie înscris la o nouă pensie, legea din 7 Martie 1906 se găsea desființată, iar legea în vigoare, legea generală de pensii, interzice prin art. 23 pensionarilor, cari au ocupat o nouă funcțiune după regularea drepturilor lor la pensie, să adauge anii serviți în urmă pentru a obține o nouă pensie; că, dar, astfel fiind, apelantul Maior N. Sofian nu mai poate cere o nouă lichidare a drepturilor sale la pensie;

Considerând că obiecțiunea ridicată de apelant, cum că legile au efect numai pentru viitor și că prin contractul intervenit între dânsul și Ministerul instrucțiunii publice a câștigat un drept patrimonial, este neîntemeiată, căci dreptul la pensie constituind o simplă expectativă nu devine un drept câștigat decât din momentul în care pensia este lichidată și înscrisă; că până atunci, legiuitorul, în virtutea dreptului ce are de a regula interesele generale ale societății, poate să modifice sau să ridice funcționarului expectativa ce are;

Considerând că apelantul mai obiectează că în actul de angajament, încheiat între dânsul și Ministerul instrucțiunii publice, se prevede, la punctul al patrulea, că acesta este obligat, fără judecată, a-i servi solda, în caz de licențiere a corpului, până la îndeplinirea celor cinci ani;

Considerând că din clauza de mai sus nu rezultă însă că părțile au înțeles că apelantul să aibă dreptul la o nouă pensie, chiar în cazul când legea din 7 Martie 1906 ar fi abrogată, și deși legea generală de pensii nu permite pensionarului o nouă regulare a drepturilor sale de pensie; astfel, după interpretarea dată de apelant, s'ar ajunge la această concluzie inadmisibilă, că ministerul 'ar putea, prin convențiuni particulare încheiate cu funcționarii, să creeze excepțiuni la legea generală de pensii, care face parte din domeniul dreptului public; că clauza a 4-a din actul de angajament nu are alt înțeles decât că, în caz de lichidare a corpului, Ministerul instrucțiunii publice este ținut a plăti instructorilor militari școlari solda până la îndeplinirea celor cinci ani, ceea ce autoriza pe apelant, nu să reclame o nouă pensie dela Ministerul de finanțe, ci să ceară plata soldei dela Ministerul instrucțiunii publice;

Considerând că deși apelantul mai invoacă dispozițiunea art. 146 din regulamentul de aplicare al legii pentru introducerea instrucțiunii militare în școli, însă această dispozițiune are același înțeles ca și clauza a 4-a din actul de angajament; că chiar dacă s'ar presupune că art. 146 asimilează, în cazul de licențiere de corp, pe ofițerii intrați în corpul instructorilor militari cu ofițerii din activitate și în privința dreptului de pensie, totuși în momentul în care legea din 7 Martie 1906 cu regulamentul ei a fost abrogată, ea nu mai poate produce nici un efect, și deci apelantul nu mai poate să o invoace pentru a-și valorifica un drept ce pretinde că ea i-ar conferi;

Că, dar, astfel fiind, apelul făcut de Maiorul N. Sofian este neîntemeiat și ca atare urmează a fi respins, etc., etc.;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.;

(ss) Oscar N. Niculescu, I. Stambulescu, D. Maxim.

Grefier (s) N. Brătianu

INFORMAȚIUNI

În ziua de 12 Noemvrie corent, Înalta Curte de cașăție, secțiuni-unite, a avut să se pronunțe asupra a două chestiuni de un deosebit interes juridic.

Dăm deocamdată numai soluțiunile date de Înalta Curte acestor chestiuni, rămânând a publica în urmă deciziunile pronunțate în întregul lor.

În primul rând, judecând o afacere de divorț dintre Maria Preotul Niculescu și Preotul G. Niculescu, Înalta Curte a decis că, în materie de divorț, părțile pot renunța la dreptul de apel, într-o cât nici un text de lege nu le răpește acest drept.

În al doilea rând a judecat că, în materie de impuneri la taxe comunale, instanțele civile ordinare nu mai pot judeca, pe cale de acțiune principală, anularea acelor impuneri, fie că părțile au uzat sau nu de căile admise de lege pentru reformarea acelor impuneri în termenile stabilite de lege.

D-l Anibal Teodorescu, membru în Comitetul nostru de redacție, a fost numit, prin concurs, docent pentru specialitatea Dreptului public la Facultatea juridică din București.

D-l Dimitrie Negulescu, agregat provizoriu la catedra de Procedură civilă de pe lângă Facultatea de drept din București, a fost numit agregat definitiv.